

STORTINGET

Innst. 109 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:173 S (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Böhler, Hadia Tajik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkol om tiltak for å bekjempe netthets

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg for å utrede rammene for den offentlige debatt på nett og i sosiale medier, der en særlig vurderer hvor grensene skal gå for anonym deltagelse i offentlig debatt, og hvordan man bedre kan ansvarliggjøre tilretteleggerne for offentlig debatt. Utvalget bør se på lovutviklingen i andre land og vurdere om denne har overføringsverdi til Norge.

Utvalget skal foruten det ovennevnte ha et mandat som omfatter følgende punkter:

- Sørge for oppfølging av vedtak nr. 698 (2017–2018), der regjeringen er bedt om å fremme forslag om å utvide straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer, hatkriminalitet og diskriminering slik at de også omfatter hatefulle ytringer som fremsettes, eller diskriminering som utøves, på grunn av en persons kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. Vurdere sammenhengen mellom kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk som diskrimineringsgrunnlag i straffeloven § 185 og likestillings- og diskrimineringsloven § 39.

- Vurdere tiltak for å styrke innhold i og markedsføring av politiets meldetjeneste for hatefulle ytringer på nett og vurdere i hvilken grad tipsene bør følges opp av Kripos.
- Utarbeide et tydelig mandat til politiet, politidistriktene og statsadvokatene for å kunne prioritere arbeidet mot hatefulle ytringer, og gjennomgå hvilke ressurser og hvilken kompetanse som er nødvendig for å kunne forebygge og stoppe hatefulle ytringer også på nett.
- Gjennomgå politiets mulighet til å strømlinjeforme den nasjonale registreringen av anmeldelser av hatkriminalitet og hatefulle ytringer og systematisere den løpende datainnsamlingen om slike forbrytelser, og for øvrig se til at FNs menneskerettskomité's anbefalinger i den avsluttende bemerkningen til Norges syvende periodiske rapport følges opp.
- Finne tiltak som vil øke kompetansen om netthets og hatkriminalitet hos politiet, statsadvokatene og i domstolene.
- Vurdere mulighetene og hva som kreves for å etablere en forsøksordning i konfliktrådene, der ofre for netthets skal ha mulighet til å bringe hetseren til mekling i konfliktrådet, og der hetseren skal kunne pålegges møteplikt.
- Legge til rette for at politiet får myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr eller annen administrativ sanksjon for netthets.
- Utrede hvordan mennesker som er truet på grunn av sine meninger og ytringer kan gis bedre beskyttelse. Redaktører og journalister skal ha et særskilt vern. Gå gjennom hvordan politiet kan sørge for etterforskning i disse sakene, og se på et eventuelt behov for faste kontaktpersoner for denne gruppen hos politiet.

- Gjennomgå hvilken opplæring som i dag gis i nettrett og bruk av sosiale medier i grunnskolen og vurderer i hvilket stadium av utdanningen dette bør inn med tanke på videre utvikling av læreplanene på dette området.
- Gjennomgå forskning som omhandler netthets, omfanget, teknologiens rolle og hva som hittil virker som effektive tiltak, og komme med anbefalinger om videre forskning på området.»

Det vises til dokumentet for nærmere begrunnelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Jenny Klinge og Emilie Enger Mehl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til Dokument 8:173 S (2018–2019) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Bøhler, Hadia Tajik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkol om tiltak for å bekjempe netthets.

Komiteen viser videre til at forslagsstillerne berører et pågående og økende samfunnsproblem med hets og sjikane på nett, da særlig i kommentarfelt og i sosiale medier, og at en står overfor en situasjon der samfunnsdebattanter, politikere og vanlige folk opplever ubehag og trusler i så stor grad at de ved enkelte tilfeller avstår fra å synliggjøre sitt standpunkt i den offentlige debatten. Komiteen registrerer også at forslagsstillerne mener at det bør rettes oppmerksomhet mot forskjellene mellom hatefulle ytringer, trusler, netthets og uheldig debattkultur for å sikre riktig oppfølging av de ulike kategoriene.

Komiteen registrerer videre at forslagsstillerne peker på forskjellige tiltak som bør iverksettes for å bekjempe problemet – blant annet at politiet må få tilført tilstrekkelige ressurser for å kunne øke egen kompetanse og systematikk i arbeidet, at politiet må få et tydelig mandat og en klar strategi i arbeidet mot hatytringer og at forebygging må være en viktig del, blant annet gjennom å øke innsatsen til politiets nettpatruljer og styrke opplæringen i skolen om kildekritikk, teknologisk utvikling, etikk og generelt nettrett. Videre viser forslagsstillerne til at Riksadvokaten og statsadvokatene spiller en viktig rolle i oppfølgingen av straffbare ytringer og at statsadvokatenes rolle bør vurderes med tanke på å øke innsatsen i saker som omhandler hatefulle ytringer.

Komiteen viser for øvrig til forslagsstillerne forslag referert over.

Komiteen viser også til vedlagt brev fra statsråden av 14. oktober 2019, hvor de ulike forslagene vurderes. Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Høyre, Framstegspartiet og Senterpartiet, deler forslagsstillerne sine synspunkt om at det er av stor betydning å ta vare på ein engasjerande, respektfull og sakleg offentleg debatt og at ein ikkje skal akseptere at enkeltmenneske vert hetsa til tausheit for meiningsane sine. Fleirtalet deler vidare uroa over det auka omfanget av hatefulle ytringar og trugslar mot politikarar og andre som deltek i samfunnsdebatten. Vi må erkjenne at vi har demokratiske utfordringar også i vårt land som det er viktig å sette inn tiltak mot. Fleirtalet vil difor vere tydelege på at ytringsfridomen skal stå sterkt, og at han er ein grunnleggjande menneskerettsleg verdi i det norske demokratiet. Alle som deltek i samfunnsdebatten, skal kunne ytre seg fritt, også på nettet.

Fleirtalet vil vise til at nyare undersøkingar fortel oss at mange politikarar opplever hets og trugslar på grunn av sitt politiske engasjement. Mange lokalpolitikarar har den siste tida stått fram og fortalt om sine opplevingar, og om at dei unngår å stille i debattar, delta i nettdiskusjonar og fronte saker fordi dei er redde for hets. Fleirtalet tek avstand frå eit slikt debattklima og ser denne typen ytringar og hets mot politikarar og andre samfunnsdebattantar som heilt uakseptable. Fleirtalet meiner det skal være trygt å seie meiningsane sine høgt. Det skal vere lov å vere ueinig, men ein bør legge vekt på å møte meningsmotstandarane med respekt – både på internett og ansikt til ansikt.

Fleirtalet registrerer at regjeringa tek utviklingstrekk ein ser i samfunnsdebatten på stort alvor, og vil framheve at fleire departement er involverte og samarbeider på tvers for å ta tak i utfordringane. Fleirtalet er tilfreds med at regjeringa tydeleg viser at dette er eit prioritert område.

Fleirtalet registrerer vidare at statsråden i sitt grundige svarbrev til komiteen av 14. oktober 2019 tydeleggjer politiet og domstolane sitt arbeid retta mot hatefulle ytringar, aktuelle lovheimlar, strafferammer, aktuelle rettleiarar og andre relevante pågåande prosessar. Fleirtalet har tillit til at regjeringa sitt arbeid retta mot hatefulle ytringar og netthets har høg prioritet, og at dei problemstillingane forslagsstillerne har sett fokus på, vert varetatt på ein hensiktsmessig måte.

Medlemene i komiteen frå Høyre og Framstegspartiet viser til at statsråden i sitt svarbrev av 14. oktober 2019 peikar på at hatefulle ytringar er alvorleg kriminalitet som må etterforskast og handsamast på ein grundig og adekvat måte av politiet, påta-

lemyndigheita og domstolane. Desse medlemmene viser vidare til at strafferamma for å framsette hatefulle ytringar er bøter eller fengsel i inntil tre år, jf. straffelova § 185. Ved «aktlaust brot» (uaktsom overtredelse) er den øvre strafferamma fengsel i inntil eitt år. Desse medlemmene meiner at «overtredelsesgebyr» eller andre administrative sanksjonar, til liks med forenkla førelegg, kan sende eit uheldig signal om at slike handlingar ikkje vert tatt tilstrekkeleg på alvor.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er glade for at komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet merker seg den alvorlige situasjonen som hets og sjikane på nett er. Likevel er disse medlemmer bekymret over at regjeringspartiene og Senterpartiet ikke tar inn over seg de store endringene som har oppstått med tanke på ytringer på nett, men nøyer seg med å være tilfreds med høyreregjeringens håndtering av temaet. Disse medlemmer mener det er på høy tid at det settes i gang et overordnet arbeid som på en grundig måte reflekterer og belyser alle sider ved utviklingen, slik disse medlemmer har foreslått i sitt forslag.

Disse medlemmer viser til at vårt samfunn er et stort fellesskap. Dette fellesskapet gjelder også på nett. Når enkeltmennesker utsettes for hets eller sjikane og med dette vegrer seg for å uttale sin mening, delta i demokratiet eller samfunnsdebatten, da er det etter disse medlemmers mening særdeles viktig at samfunnet tar denne problematikken på aller høyeste alvor.

Disse medlemmer mener at vi må ta opp kampen mot netthets slik at alle får like muligheter til å delta i samfunnsdebatten og ytre sine meninger uten å bli utsatt for hets, sjikane og trakassering.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiets grunnpillarer er frihet, likhet og rettferdighet. Disse medlemmer kan derfor ikke akseptere en utvikling der netthets begrenser menneskers ytringsfrihet og stopper dem fra å delta i vårt demokrati. Storsamfunnet må derfor gå i front og lede an for å skape en respektfull, saklig og engasjerende digital debatt.

Disse medlemmer vil vise til at tilbakemeldinger fra samfunnsdebattanter over hele landet peker på at netthets kan få svært negative følger for dem som blir utsatt for det, og kan i ytterste konsekvens hemme demokratiet. Disse medlemmer vil jobbe for at sosiale media og andre digitale debattflater skal være en arena der folk kan møtes for å bli opplyst og diskutere utfordringene samfunnet står overfor, på en ryddig og respektfull måte.

Disse medlemmer viser til svarbrevet fra departementet og bemerker at det også i dag gjennomføres mye godt arbeid som knytter seg til denne tematikken. Likevel mener disse medlemmer at det vil være av

stor verdi for vårt samfunn og vårt demokrati at et bredt offentlig utvalg blir satt ned for å utrede rammene for den offentlige debatten på nett og i sosiale medier, der grenseoppgangene for anonym debatt blir drøftet og vurdert. Disse medlemmer mener den krevende problemstillingen rundt ansvarliggjørelsen av tilretteleggerne for den offentlige debatten på nett bør settes på dagsordenen. Disse medlemmer registrerer med dette at regjeringspartiene og Senterpartiet ikke ønsker et slikt arbeid velkommen, til tross for utallige eksempler og tilbakemeldinger fra hele landet, men hviler seg på det pågående arbeidet departementet beskriver og støtter dermed ikke disse medlemmer i kampen for et trygt og åpent debattklima også på nett.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg for å utrede rammene for den offentlige debatt på nett og i sosiale medier, der en særlig vurderer hvor grensene skal gå for anonym deltagelse i offentlig debatt, og hvordan man bedre kan ansvarliggjøre tilretteleggerne for offentlig debatt. Utvalget bør se på lovutviklingen i andre land og vurdere om denne har overføringsverdi til Norge.

Utvalget skal foruten det ovennevnte ha et mandat som omfatter følgende punkter:

- Sørge for oppfølging av vedtak nr. 698 (2017–2018), der regjeringen er bedt om å fremme forslag om å utvide straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer, hatkriminalitet og diskriminering slik at de også omfatter hatefulle ytringer som fremsettes, eller diskriminering som utøves, på grunn av en persons kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. Vurdere sammenhengen mellom kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk som diskrimineringsgrunnlag i straffeloven § 185 og likestillings- og diskrimineringsloven § 39.
- Vurdere tiltak for å styrke innhold i og markedsføring av politiets meldetjeneste for hatefulle ytringer på nett og vurdere i hvilken grad tipsene bør følges opp av Kripos.
- Utarbeide et tydelig mandat til politiet, politidistriktene og statsadvokatene for å kunne prioritere arbeidet mot hatefulle ytringer, og gjennomgå hvilke ressurser og hvilken kompetanse som er nødvendig for å kunne forebygge og stoppe hatefulle ytringer også på nett.
- Gjennomgå politiets mulighet til å strømlinjeforme den nasjonale registreringen av anmeldelser av hatkriminalitet og hatefulle ytringer og systematisere den løpende datainnsamlingen om slike forbrytelser, og for øvrig se til at FN's menneskerettskomité's anbefalinger i den avsluttende bemerkningen til Norges syvende periodiske rapport følges opp.

- Finne tiltak som vil øke kompetansen om netthets og hatkriminalitet hos politiet, statsadvokatene og i domstolene.
- Vurdere mulighetene og hva som kreves for å etablere en forsøksordning i konfliktrådene, der ofre for netthets skal ha mulighet til å bringe hetseren til mekling i konfliktrådet, og der hetseren skal kunne pålegges møteplikt.
- Legge til rette for at politiet får myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr eller annen administrativ sanksjon for netthets.
- Utrede hvordan mennesker som er truet på grunn av sine meninger og ytringer kan gis bedre beskyttelse. Redaktører og journalister skal ha et særskilt vern. Gå gjennom hvordan politiet kan sørge for etterforskning i disse sakene, og se på et eventuelt behov for faste kontaktpersoner for denne gruppen hos politiet.
- Gjennomgå hvilken opplæring som i dag gis i nettrett og bruk av sosiale medier i grunnskolen og vurdere i hvilket stadium av utdanningen dette bør inn med tanke på videre utvikling av læreplanene på dette området.
- Gjennomgå forskning som omhandler netthets, omfanget, teknologiens rolle og hva som hittil virker som effektive tiltak, og komme med anbefalinger om videre forskning på området.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener forslagsstillerne tar opp et viktig tema, og deler intensjonen bak representantforslaget. Disse medlemmer er imidlertid ikke overbeviste om at en handlingsplan er riktig tiltak på nåværende tidspunkt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvorvidt det vil være formålstjenlig og forholdsmessig å gi politiet myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr eller andre administrative sanksjoner for netthets. Det må gjøres en avveining av ulike hensyn, inkludert – men ikke begrenset til – retten til ytringsfrihet og uskyldspresumsjonen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg for å utrede rammene for den offentlige debatt på nett og i sosiale medier, der en særlig vurderer hvor grensene skal gå for anonym delttagelse i offentlig debatt, og hvordan man bedre kan ansvarliggjøre tilretteleggerne for offentlig debatt. Utvalget bør se på lovut-

viklingen i andre land og vurdere om denne har overføringsverdi til Norge.

Utvalget skal foruten det ovennevnte ha et mandat som omfatter følgende punkter:

- Sørge for oppfølging av vedtak nr. 698 (2017–2018), der regjeringen er bedt om å fremme forslag om å utvide straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer, hatkriminalitet og diskriminering slik at de også omfatter hatefulle ytringer som fremsettes, eller diskriminering som utøves, på grunn av en persons kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. Vurdere sammenhengen mellom kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk som diskrimineringsgrunnlag i straffeloven § 185 og likestillings- og diskrimineringsloven § 39.
- Vurdere tiltak for å styrke innhold i og markedsføring av politiets meldetjeneste for hatefulle ytringer på nett og vurdere i hvilken grad tipsene bør følges opp av Kripos.
- Utarbeide et tydelig mandat til politiet, politidistriktene og statsadvokatene for å kunne prioritere arbeidet mot hatefulle ytringer, og gjennomgå hvilke ressurser og hvilken kompetanse som er nødvendig for å kunne forebygge og stoppe hatefulle ytringer også på nett.
- Gjennomgå politiets mulighet til å strømlinjeforme den nasjonale registreringen av anmeldelser av hatkriminalitet og hatefulle ytringer og systematisere den løpende datainnsamlingen om slike forbrytelser, og for øvrig se til at FNs menneskerettskomiténs anbefalinger i den avsluttende bemerkningen til Norges syvende periodiske rapport følges opp.
- Finne tiltak som vil øke kompetansen om netthets og hatkriminalitet hos politiet, statsadvokatene og i domstolene.
- Vurdere mulighetene og hva som kreves for å etablere en forsøksordning i konfliktrådene, der ofre for netthets skal ha mulighet til å bringe hetseren til mekling i konfliktrådet, og der hetseren skal kunne pålegges møteplikt.
- Legge til rette for at politiet får myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr eller annen administrativ sanksjon for netthets.
- Utrede hvordan mennesker som er truet på grunn av sine meninger og ytringer kan gis bedre beskyttelse. Redaktører og journalister skal ha et særskilt vern. Gå gjennom hvordan politiet kan sørge for etterforskning i disse sakene, og se på et eventuelt behov for faste kontaktpersoner for denne gruppen hos politiet.
- Gjennomgå hvilken opplæring som i dag gis i nettrett og bruk av sosiale medier i grunnskolen og vurdere i hvilket stadium av utdanningen dette bør inn med tanke på videre utvikling av læreplanene på dette området.

- Gjennomgå forskning som omhandler netthets, omfanget, teknologiens rolle og hva som hittil virker som effektive tiltak, og komme med anbefalinger om videre forskning på området.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 2*

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvorvidt det vil være formålstjenlig og forholdsmessig å gi politiet myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr eller andre administrative sanksjoner for netthets. Det må gjøres en avveining av ulike hensyn, inkludert – men ikke begrenset til – retten til ytringsfrihet og uskyldspresumsjonen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Høyre, Framskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:173 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Bøhler, Hadia Tajik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkol om tiltak for å bekjempe netthets – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 10. desember 2019

Lene Vågslid

leder

Frida Melvær

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og innvandringsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/4526 – AEH

Dato
14.10.2019

**Representantforslag fra justiskomiteen om tiltak for å bekjempe netthets -
Dokument 8:173 S (2018-2019)**

Jeg viser til representantforslag stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Lene Vågslid, Jan Bøhler, Hadia Tadjik, Kari Henriksen og Ingvild Kjerkhof om tiltak for å bekjempe netthets.

Regjeringen vil legge til rette for en god offentlig meningsutveksling med gjensidig respekt for hverandre. En åpen og fri samfunnsdebatt er grunnleggende for et fungerende demokrati. Ytringsfriheten er en svært viktig verdi i Norge. Norges forpliktelser etter internasjonale menneskerettighetskonvensjoner, og da særlig Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 10, gir likevel en snever adgang til å gjøre inngrep i ytringsfriheten når visse vilkår er oppfylt. Derfor har Norge lover som forbyr hatefulle ytringer eller oppfordring til vold, selv om dette innebærer et inngrep i ytringsfriheten.

Hatefulle ytringer rammes av straffeloven § 185. I tillegg kan forskjellsbehandling på grunnlag av etnisk opprinnelse, livssyn, homofil orientering mv. være avgjørende for straffbarheten etter andre bestemmelser, se straffeloven § 186 (diskriminering). Videre kan det være av betydning for om en straffbar handling skal anses som grov, om den innebærer en krenkelse av grupper med et særskilt behov for vern, se straffeloven §§ 264 (grove trusler), 272 bokstav e (grov kroppskrenkelse), 274 bokstav e (grov kroppsskade) og 352 bokstav c (grovt skadeverk). Slike forhold kan også ses som en skjerpene omstendighet som medfører strengere straff, jf. straffeloven § 77 bokstav i.

Representantforslaget fremhever særlig redaktør- og tilretteleggeransvaret knyttet til

nye problemstillinger rundt ytringsfrihet, man viser til blant annet Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Sverige hvor det utvikles og eksisterer lover som regulerer redaktør- og tilretteleggeransvar. På dette punkt pågår det allerede en lovgivningsprosess i Norge. Den nevnte problemstillingen er inngående drøftet i Kulturdepartementets høringsnotat om ny medieansvarslov. I høringsnotatet foreslås det blant annet å videreføre redaktøransvaret og gjøre det plattformnøytralt. I representantforslaget er det også pekt på at det bør rettes oppmerksomhet mot forskjellene mellom hatefulle ytringer, trusler, netthets og uheldig debattkultur. Slik jeg ser det, er det imidlertid ikke et behov for å nedsette et utvalg som ser nærmere på hva som utgjør gjeldende rett. Grensen mellom ulovlige og lovlige ytringer kan utledes av forarbeidene og en rikholdig rettspraksis.

Jeg mener det ikke er behov for ytterligere oppfølging av vedtak nr. 698, 7. mai 2018. Justis- og beredskapsdepartementet sendte 4. juli 2018 på høring et forslag som følger opp anmodningsvedtaket. Under høringen har det kommet innspill fra et bredt spekter av høringsinstanser, herunder fra påtalemyndigheten, ofre for diskriminering og sivilsamfunnet. Dette gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å følge opp vedtaket. Det videre lovarbeidet vil bli fulgt opp av Justis- og beredskapsdepartementet i samarbeid med Kulturdepartementet.

De nye politidistriktene skal kunne etterforske nettrelatert kriminalitet i større grad enn tidligere. Videre bygges den nasjonale kapasiteten opp gjennom et nasjonalt cyberkriminalisenter (NC3) ved Kripos. På dette senteret blir ressurser og kompetanse samlet i en nasjonal enhet for å styrke politiets arbeid med kriminalitet på internett, herunder hatefulle ytringer/hatkriminalitet. NC3 skal også understøtte arbeidet som blir gjort i politidistriktene. Politiet ønsker tips om diskriminerende og hatefulle ytringer. Tipsmottaket er døgnbemannet hos Kripos og Kripos formidler henvendelser videre til riktig politidistrikt for videre oppfølging.

I departementets styring av Politidirektoratet operasjonaliseres de politiske prioriteringene gjennom mål og krav i tildelingsbrevet. I tildelingsbrevet for 2018 ble det utformet et virksomhetsspesifikt mål om «Effektiv straffesaksbehandling med høy kvalitet». Dette målet er videreført i 2019 for å sikre kontinuitet og for å kunne sammenligne resultater over tid. Riksadvokaten har i sitt mål- og prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen gjennom flere år løftet fram hatkriminalitet som en av de sakstypene som skal ha prioritet i alle landets politidistrikt, på linje med annen alvorlig integritets- krenkende kriminalitet.

I gjennomføringen av politireformen legger det til rette for å samle ressurser og skape sterkere fagmiljøer. Dette må sees i sammenheng med innføring av felles straffesaksinntak, som skal sikre riktige prioritering og kvalitetssikring av straffesaker på tidspunkt for anmeldelse. Det har vært en av de prioriterte funksjonene ved gjennomføring av politireformen. Samtidig har Politidirektoratet utarbeidet en veileder til bruk i politidistriktene, for å sikre ensartet håndtering av hatkriminalitet. Riktig koding av

sakene i politiets registre er også nødvendig for å kunne legge straffeskjerpene momenter til grunn, i tråd med hva loven forutsetter.

For å sikre ensartet håndtering av saksfeltet, utarbeidet Politidirektoratet i 2018 en veileder for registrering av hatkriminalitet til bruk i politidistriktene. Veilederen skal bidra til at flere saker kan avdekkes og registreres på lik måte i politidistriktene. I desember 2018 startet Politihøgskolen nettbaserte studier i videreutdanningstilbudet Forebygging og etterforskning av hatkriminalitet. Domstolene har arbeidet for å sikre at dommere ikke skal la seg påvirke av faktorer som ikke har betydning for saken, eksempelvis religion og etnisitet. Gjennom refleksjon og dialog om dette i dommerseminarer økes bevisstheten om slike faktorer. I introduksjonsprogrammet for dommere er hatkriminalitet på overordnet plan et tema.

Når det gjelder bruk av konfliktrådene der hetseren skal kunne pålegges møteplikt, vil jeg minne om at møter i konfliktrådet bygger på gjenopprettende prosess, noe som forutsetter frivillighet fra begge parter. Det er fullt mulig også i dag å benytte konfliktråd i saker som gjelder netthets, dersom begge parter ønsker dette.

Strafferammen for å fremsette hatefulle ytringer er bøter eller fengsel i inntil 3 år jf. straffeloven § 185. Ved uaktsom overtredelse er den øvre strafferammen fengsel i inntil 1 år. Dette er altså alvorlig kriminalitet som både må etterforskes og behandles på en grundig og adekvat måte av politiet, påtalemyndigheten og domstolene. Å utferdige et forenklet forelegg i slike saker vil sende et uheldig signal om at slike handlinger ikke tas tilstrekkelig på alvor.

Politi- og påtale må også ha oppmerksomhet mot hatefulle ytringer rettet mot politikere og andre samfunnsdebattanter. I brev av 29. mai 2019 fra Riksadvokaten til PST, samtlige politimestre og statsadvokatembeter, Politidirektoratet og Sjef for Kripos, besluttet det i medhold av straffeprosessloven § 59 annet ledd at PST, med virkning fra juni 2019, skal etterforske, påtaleavgjøre og irettføre straffbare handlinger i hele landet begått mot sentralstyremedlemmer i de politiske ungdomspartiene og som har sin bakgrunn i deres politiske virke.

Det er Kunnskapsdepartementet som har ansvar for utvikling av læreplanene for grunnskolen. I oppfølgingen av Regjeringens digitaliseringsstrategi for grunnopplæringen (2017-2021), er det lagt opp til at elevene skal tilbys gode, grunnleggende digitale ferdigheter og digital dømmekraft. Politiet er til stede på nettet, og informasjon om trygg nettbruk og ulike internett-relaterte straffbare forhold er tilgjengelig. Vi har også finansiert forskning om hvordan barn håndterer risiko på internett. I februar 2016 opprettet Regjeringen Senter for ekstremismeforskning, høyreekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold (C-REX) ved Universitetet i Oslo. Senteret utvikler kunnskap om årsaker og konsekvenser av høyreekstremisme og hatkriminalitet i Norge og internasjonalt.

På denne bakgrunn vil jeg per i dag ikke stille meg bak forslaget om nedsettelsen av et offentlig utvalg for å utrede rammene for den offentlige debatt på nett og i sosiale medier.

Med hilsen

Jøran Kallmyr

